

“RULE BY LAW” ECONOMIC INSTITUTION IS THE BASIC SYSTEM OF VALUES ENHANCING THE DEVELOPMENT PROCESS OF THE MARKET ECONOMY TOWARDS SOCIALISM IN VIETNAM**THỂ CHẾ KINH TẾ VẬN HÀNH THEO PHÁP LUẬT LÀ HỆ GIÁ TRỊ CƠ BẢN THÚC ĐẨY PHÁT TRIỂN NỀN KINH TẾ THỊ TRƯỜNG ĐỊNH HƯỚNG XÃ HỘI CHỦ NGHĨA Ở VIỆT NAM****Ass.Prof.Dr. Nguyen Thuong Lang¹****Abstract**

Vietnam has been a membership of WTO and being in a process of wide and deep integration into the global economy. In case of that all economic transactions or the transactions conveying the commercial nature become popular, construct the infrastructure of the society and are consistent with the international rule-liberalization, transparency and fairness, the improving the “rule by law” economic institution becomes a central issue of the process shifting from a centrally planned command economy towards an economy directed by market mechanism. By nature, such this process is one basically transforming from a system of values of a centrally planned economy towards a system of values of a market one that is at the highest level reflected in the terms of liberalization, transparency and fairness of its trading system. Simultaneously, if the economic institution would run in an appropriate way with legislation, it would represent the consistency between the infrastructure and superstructure. Such this consistency, in its turn, would push the society operate in the right direction towards the proposed target and take effectively the global driving force to serve the course of development.

Key words: rule by law, system of values**Tóm tắt**

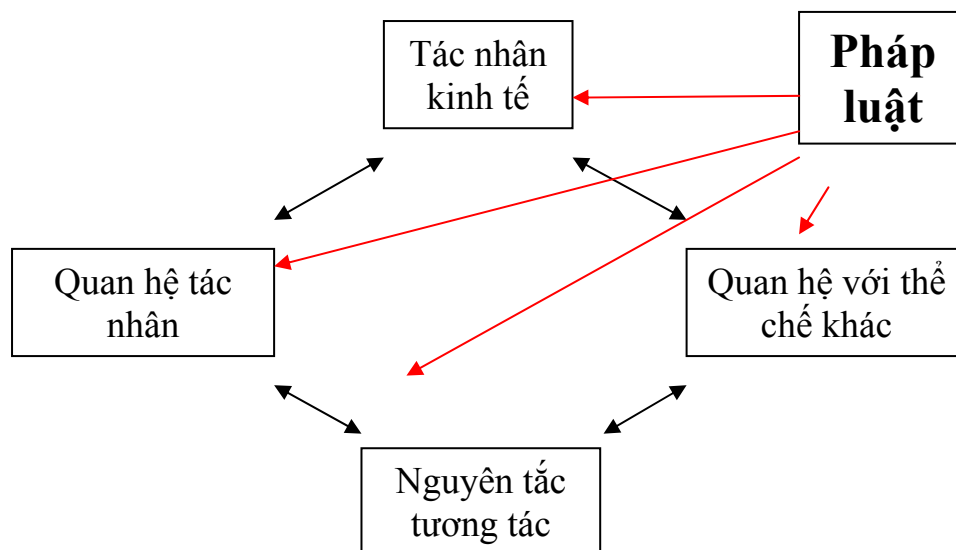
Việt Nam là thành viên của Tổ chức Thương mại thế giới (WTO) và đang hội nhập chủ động, sâu rộng vào nền kinh tế toàn cầu. Trong điều kiện các giao dịch kinh tế hay các giao dịch mang bản chất thương mại đang dần trở thành các giao dịch phổ biến, kiến tạo hạ tầng cơ sở của xã hội và phù hợp với thông lệ quốc tế- minh bạch, tự do và công bằng thì vấn đề hoàn thiện thể chế kinh tế vận hành theo pháp luật là vấn đề trung tâm của quá trình chuyển dịch sự điều hành kinh tế từ kiểu mệnh lệnh tập trung sang điều tiết theo cơ chế thị trường. Thực chất đây là quá trình chuyển dịch cơ bản hệ giá trị trong xã hội từ những giá trị của nền kinh tế kế hoạch hoá sang hệ giá trị của nền kinh tế thị trường được phản ánh cao nhất ở những giá trị của sự tự do, minh bạch và công bằng của nền thương mại.

¹ National Economics University

Quan niệm thể chế kinh tế vận hành theo pháp luật

Thể chế kinh tế là trật tự của sự tương tác qua lại giữa các tác nhân kinh tế và mối quan hệ giữa các giao dịch của các tác nhân đó. Tính chất trật tự của các tương tác qua lại giữa các tác nhân kinh tế phản ánh mặt bản chất và là cơ sở để ổn định cả hệ thống kinh tế. Đây cũng là yếu tố thể hiện những giá trị cơ bản của hệ thống kinh tế. Tính chất trật tự thể hiện ở thứ bậc trong sắp xếp của các tác nhân cũng như quy luật và nguyên tắc tương tác qua lại giữa chúng. Để duy trì trật tự của hệ thống cần có sự sắp xếp các tác nhân kinh tế theo một trật tự và sự tương tác qua lại giữa các tác nhân cần được vận hành theo đúng các quy định, thông lệ và tập quán để duy trì sự ổn định của cả hệ thống.

Thể chế kinh tế thường bao gồm các yếu tố như tác nhân kinh tế, mối quan hệ giữa các tác nhân kinh tế, các nguyên tắc tương tác và mối quan hệ giữa thể chế này với thể chế khác. Các tác nhân kinh tế trong nền kinh tế thị trường có sự đa dạng và tự do hoá rất cao, cạnh tranh để tìm những nơi có lợi nhuận cao và mật độ giá trị lớn trở nên gay gắt cho nên cần có một hệ thống quy định pháp luật có mức chặt chẽ càng cao nhằm bảo đảm sự ổn định của cả hệ thống kinh tế. Các bộ phận cấu thành thể chế kinh tế cần được đặt dưới sự điều chỉnh của pháp luật để hợp pháp hoá và bảo đảm tính nghiêm minh của chúng. Để điều chỉnh có hiệu quả sự vận động các bộ phận cấu thành này cũng như sự tương tác giữa chúng, cần có hệ thống pháp luật động bộ và phù hợp với các nguyên tắc vận hành khách quan của thể chế kinh tế. (Xem Hình 1) Bên cạnh hệ thống luật pháp còn có tác động của các yếu tố chính trị, văn hoá, truyền thống, tập quán, tôn giáo...đến các tác nhân kinh tế này. Sự tương tác giữa chúng còn làm hình thành hệ giá trị cơ bản trong nền kinh tế trong đó pháp luật là công cụ điều chỉnh cơ bản và trực tiếp các giao dịch kinh tế trở thành nền tảng nhận thức và hành động của các tác nhân.

Hình 1: Các yếu tố cấu thành thể chế kinh tế

Các tác nhân kinh tế thường là doanh nghiệp, hộ gia đình hoặc cá nhân, tổ chức tham gia vào hoạt động phân bổ hoặc phân phối hàng hoá và dịch vụ kể cả chính phủ cũng là một tác nhân quan trọng. Quan hệ giữa các tác nhân này có tính chất tự nguyện hoặc bắt buộc. Nguyên tắc tương tác là nguyên tắc mệnh lệnh hoặc nguyên tắc của nền kinh tế thị trường. Quan hệ với thể chế khác thể hiện ở khả năng tiếp nhận tác động của thể chế khác và khả năng thể chế khác có thể tác động ngược trở lại.

Trong nền kinh tế thị trường, thể chế kinh tế là một hệ thống hết sức phức tạp với nhiều tầng nấc khác nhau có thể “cắt lớp” cụ thể như ở Hình 2. Từ góc độ các quá trình kinh tế, thể chế kinh tế bao gồm các quá trình mang tính truyền thống, khép kín hoặc các quá trình mang tính mệnh lệnh hoặc thị trường. Các quá trình kinh tế diễn ra theo các quy luật kinh tế khách quan. Từ góc độ hệ thống kinh tế, thể chế kinh tế bao gồm hệ thống kinh tế tư bản chủ nghĩa và hệ thống kinh tế xã hội chủ nghĩa hay hệ thống kinh tế cộng sản chủ nghĩa. Sự khác biệt giữa các hệ thống kinh tế được thể hiện ở các vấn đề về quan hệ sở hữu và kiểm soát nguồn lực, vai trò của chính phủ, động lực vận hành của hệ thống và cách thức trả lời 3 câu hỏi cơ bản của thể chế kinh tế: sản xuất cái gì? sản xuất như thế nào? và sản xuất cho ai? Từ góc độ hình thức kinh doanh có hình thức kinh doanh cá thể, hợp tác hoặc công ty... Các hình thức kinh doanh này khác nhau ở số lượng chủ sở hữu, nghĩa vụ, cơ chế đóng thuế, khách hàng, người quản lý và phương thức khởi sự kinh doanh.

Theo cách xem xét như vậy, quá trình kinh tế là nền tảng và thuộc “lớp” tương tác đầu tiên. Tiếp theo “lớp” quá trình kinh tế là “lớp” hệ thống kinh tế- một tổng thể các giao dịch được xem xét theo quan điểm kinh tế- chính trị. Và “lớp” trực tiếp nhất là các hình thức kinh doanh- nơi thực hiện các giao dịch kinh tế được sự điều chỉnh của hệ thống luật pháp. Pháp luật chủ yếu điều chỉnh các hình thức hoặc các giao dịch kinh doanh cũng như sự tương tác giữa các tác nhân thông qua bộ máy lãnh đạo và điều hành. Ở cấp độ hệ thống kinh tế, hiến pháp- đạo luật cơ bản quy định bản chất của hệ thống kinh tế. Còn các quá trình kinh tế sẽ được điều chỉnh bằng các quy luật kinh tế như quy luật cung cầu, cạnh tranh... Như vậy, thể chế kinh tế là một hệ thống thống nhất hữu cơ giữa các “lớp” có tổ chức hết sức chặt chẽ trên. Nhưng thay đổi trong hệ thống kinh tế thường có tác động lan toả mạnh mẽ tới những thay đổi của hình thức tổ chức kinh doanh và sự thay đổi đối với các hình thức tổ chức kinh doanh có tác động đến việc hoàn thiện hệ thống kinh tế. Những tác động của các “lớp” trên trong thể chế kinh tế sẽ có tác động đến các quá trình kinh tế và thúc đẩy thể chế kinh tế vận hành có hiệu quả. Pháp luật là yếu tố quan trọng để bảo đảm tính chặt chẽ của việc tổ chức giữa các lớp trong toàn bộ hệ thống. Đây là hệ giá trị cơ bản kết nối chặt chẽ các tác nhân trong nền kinh tế.

Nguồn: Kinh tế học G. Mankiw

Hình 2: Thể chế kinh tế thị trường

Trong thể chế kinh tế, sự tương tác giữa các yếu tố cấu thành có thể diễn ra theo mệnh lệnh và ý chí của chính phủ thông qua tác động điều chỉnh của hệ thống luật pháp, chính sách, sự vận động nội tại của các tương tác hoặc dựa vào sự kết hợp của hai loại tương tác này. Nếu sự tương tác diễn ra theo mệnh lệnh hoặc ý chí chủ quan thì quá trình đó có thể mang tính tùy tiện và dễ bị thiên lệch bởi sự chi phối của các nhóm lợi ích. Điều này sẽ không phù hợp với các nguyên tắc quốc tế với sự tham gia của nhiều loại tác nhân kinh tế thuộc các quốc gia khác nhau với các khoản lợi ích khác nhau cũng như thể chế khác nhau. Nếu sự tương tác diễn ra không đúng quy luật và không tuân thủ các nguyên tắc vận hành, xã hội sẽ đi chệch hướng và phải tốn kém chi phí để điều chỉnh. Trong cơ chế thị trường, nguyên tắc tương tác là bình đẳng, minh bạch và cạnh tranh lành mạnh.

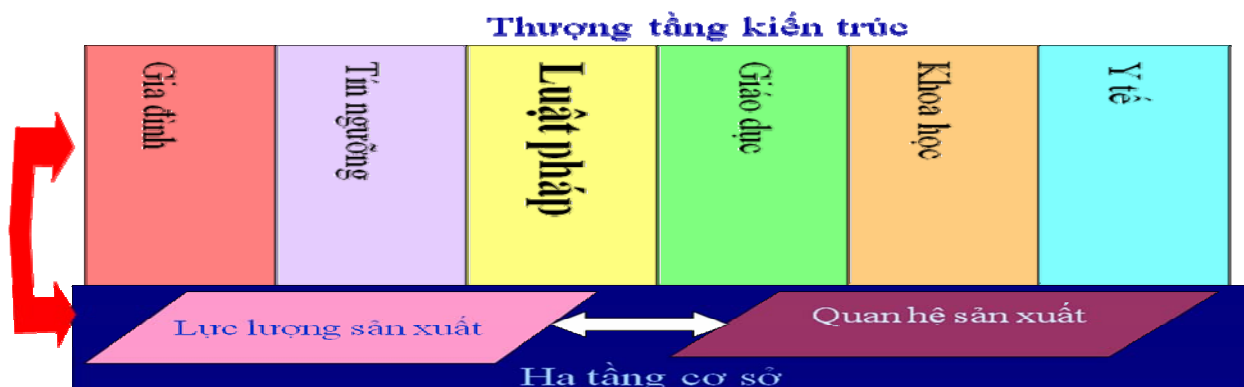
Thể chế kinh tế vận hành theo pháp luật là loại thể chế kinh tế trong đó mọi sự tương tác, vận hành hoặc giao dịch kinh tế giữa các tác nhân kinh tế và mối quan hệ giữa chúng đều được tuân thủ theo quy định của pháp luật. Tất cả những giao dịch không tuân thủ pháp luật bị xử lý nghiêm minh theo pháp luật và thể chế kinh tế vận hành theo pháp luật đòi hỏi pháp luật phải được xây dựng đầy đủ, có hệ thống và bảo đảm tính nghiêm minh. Kết quả của sự tương tác này làm hình thành điểm cân bằng mới của nền kinh tế và điều đó được phản ánh trong hệ giá trị xã hội.

Tình hình thể chế kinh tế vận hành theo pháp luật của Việt Nam

Việt Nam chuyển dần từ một nền kinh tế kế hoạch hoá tập trung nơi kế hoạch được coi là trung tâm của các mối quan hệ kinh tế sang nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa lấy thị trường làm động lực phát triển. Quá trình đổi mới nền kinh tế Việt Nam, về thực chất, là quá trình cải cách thể chế kinh tế và chuyển hoá dần các giá trị xã hội. Nền kinh tế Việt Nam là một nền kinh tế nhiều thành phần gồm kinh tế nhà nước, kinh tế tập thể, kinh tế tư nhân, kinh tế có vốn đầu tư nước ngoài trong đó kinh tế nhà nước đóng vai trò chủ đạo. Xét về cơ cấu tác nhân kinh tế, thể chế kinh tế Việt Nam có đủ các tác nhân giống như cơ cấu tác nhân kinh tế của các nền kinh tế thị trường khác tuy nhiên tính tự

Theo quan điểm C.Mác, hình thái kinh tế xã hội là sự thống nhất biện chứng giữa hạ tầng cơ sở và thượng tầng kiến trúc trong đó hạ tầng cơ sở quyết định thượng tầng kiến trúc và pháp luật và yếu tố đóng vai trò cực kỳ quan trọng để đưa xã hội vận hành theo ý chí thống nhất. Pháp luật là hệ thống các quy tắc có tính bắt buộc chung nhằm bảo đảm sự tuân thủ của các tác nhân. Do đó, pháp luật phải có tính cưỡng chế cao cũng như phải có hiệu năng thực hiện tốt để điều chỉnh hành vi, thái độ của các tác nhân theo định hướng nhận thức xã hội thống nhất. (Xem Hình 3) Việc làm đó gắn với công tác tuyên truyền, phổ biến để nâng cao nhận thức pháp luật của toàn xã hội.

Từ góc độ hệ thống kinh tế, Hiến pháp Việt Nam định cụ thể và rõ ràng bản chất của thể chế chính trị, kinh tế, văn hoá... của Việt Nam. Trên nền tảng hệ thống kinh tế, các hình thức kinh doanh và các giao dịch khác được hình thành rõ nét gắn với quá trình chuyển sang nền kinh tế thị trường. Đây là những dấu hiệu khẳng định quá trình điều chỉnh thể chế kinh tế Việt Nam theo hướng thể chế kinh tế thị trường vận hành theo pháp luật. Những thay đổi trong hệ thống kinh tế kéo theo những thay đổi của các giá trị xã hội và các giá trị về mặt xã hội sau khi được hình thành sẽ góp phần phát triển các giao dịch kinh tế sang một trạng thái mới.

Hình 3: Mối quan hệ biện chứng giữa hạ tầng cơ sở và thượng tầng kiến trúc (C.Mác)

Trong một thời gian khá dài, nền kinh tế Việt Nam vận hành theo mệnh lệnh hành chính mà trực tiếp là theo kế hoạch được phê chuẩn theo trình tự của một văn bản pháp luật. Đây là sự thiếu hụt quan trọng vai trò điều chỉnh của pháp luật đối với sự vận hành của thể chế kinh tế. Do đó, có thể nói thể chế kinh tế Việt Nam trong một thời gian khá dài vận hành dựa trên sự cân nhắc của các nguyên tắc mang nặng tính đạo đức và tập quán xã hội hơn là theo các quy định pháp luật để bảo đảm tính nghiêm minh và thống nhất.

Gần đây, hệ thống pháp luật đặc biệt pháp luật của nền kinh tế thị trường ở Việt Nam dần được hoàn thiện và thực hiện gắn với quá trình hội nhập kinh tế quốc tế. Do áp lực của việc gia nhập WTO, Việt Nam liên tục hoàn thiện hàng loạt đạo luật quan trọng của nền kinh tế thị trường như Luật Thương mại, Luật đầu tư, Luật chứng khoán, Luật Cạnh tranh, Luật sở hữu trí tuệ...Việc điều chỉnh một số lượng lớn các đạo luật và các quy phạm pháp luật cho thấy sự khác biệt khá lớn giữa hệ thống pháp luật và quy định của Việt Nam với các quy định của pháp luật quốc tế. Các đạo luật này tác động chủ yếu đến các hình thức kinh doanh tức là tác động tới những tác nhân thuộc “lớp” bề mặt của thể chế kinh tế. Các đạo luật chỉ mới được ban hành và có hiệu lực thực thi trong vòng 5 năm gần đây cho nên các giao dịch kinh tế giữa các tác nhân đang trong quá trình định hình rõ nét theo thể chế kinh tế thị trường. Có thể nói, sự hoàn thiện của hệ thống pháp luật Việt Nam là một bước phát triển mang tính đột phá của thể chế kinh tế nhưng so với yêu cầu của thực tiễn, sự hoàn thiện này đòi hỏi phải có sự chuyển biến lớn hơn nữa. Đây là quá trình hình thành hệ giá trị mới trong nhận thức và vận hành các giao dịch kinh tế trong đó việc tuân thủ các quy định pháp luật trong nước và quốc tế được coi là chuẩn mực giá trị cao nhất. Điều mà trước đây Việt Nam chưa coi trọng thoả đáng.

Trong quá trình chuyển đổi bản chất nền kinh tế, nhiều quan hệ kinh tế phức tạp phát sinh và các nguyên tắc tương tác mới sẽ thay thế cho các nguyên tắc tương tác trước đó. Các vấn đề liên quan đến sở hữu các loại tài sản của nhà nước, mô hình tổ chức doanh nghiệp nhà nước, chuyển đổi các tổng công ty theo hướng tập đoàn kinh doanh, phát triển thị trường chứng khoán...đang từng bước chuyển hoàn thiện thể chế kinh tế thị trường. Nguyên tắc tương tác giữa các tác nhân kinh tế như tự do, minh bạch và công bằng là nguyên tắc có tính nền tảng của các giao dịch trong nền kinh tế thị trường đang thay thế nguyên tắc của nền kinh tế kế hoạch hoá. Tuy nhiên, nền kinh tế Việt Nam vẫn chưa được tất cả các quốc gia thành viên WTO công nhận là nền kinh tế thị trường vì các lý do như đất đai vẫn còn thuộc sở hữu nhà nước, đồng tiền chưa có tính chuyển đổi tự do, tiền lương chưa phải được hình thành trên cơ sở thoả thuận...Điều này cho thấy pháp luật Việt Nam vẫn đang phần nào thừa nhận tính hợp pháp nhưng chưa hợp lý của những giao dịch chưa tuân thủ theo đúng quy luật của nền kinh tế thị trường hay vẫn còn tồn tại những yếu tố bất cân xứng giữa cơ sở hạ tầng và thượng tầng kiến trúc. Những giao dịch mang bản chất thị trường được điều chỉnh bởi các quy định pháp luật chưa phù hợp với nguyên tắc thị trường. Trên thực tế, nền kinh tế Việt Nam có những bước đổi mới có hiệu quả để chuyển sang nền kinh tế thị trường với tốc độ tăng trưởng kinh tế khá cao liên tục trong hơn 20 năm qua cũng như việc điều chỉnh cơ cấu kinh tế càng ngày càng tăng theo hướng giảm tỷ trọng nền nông nghiệp và tăng tỷ trọng lĩnh vực công nghiệp và dịch vụ, các hình thức kinh doanh được phép hoạt động đa dạng trong đó có cả những yếu tố nước ngoài. Điều này cho thấy tính chất thị trường của thể chế kinh tế ngày càng được bộc lộ rõ nét theo đúng bản chất của nó nhưng vẫn có sự khác biệt nhất định giữa thể chế kinh tế với các quy định pháp luật. Đây là khía cạnh làm cản trở sự vận hành của các giao dịch kinh tế thị trường, làm tăng tính chất “ngầm” hoặc tính chất “ảo” của chúng, gây khó khăn đối với hoạt động quản lý.

Bộ máy quản lý kinh tế Việt Nam bao gồm bộ máy hoạch định chính sách và cơ quan điều hành, cơ quan kiểm tra, giám sát đang trong quá trình hoàn thiện phù hợp với quá trình chuyển đổi kinh

Bên cạnh đó, nhận thức của xã hội đang trong giai đoạn chuyển tiếp và giao thời gắn với quá trình chuyển đổi cơ chế kinh tế từ cơ chế kinh tế kế hoạch hoá sang cơ chế kinh tế thị trường. Vấn đề nâng cao nhận thức về việc hoàn thiện thể chế kinh tế vận hành theo pháp luật để bảo đảm sự thống nhất giữa nhận thức và hành động đang là một vấn đề đang đặt ra trong quá trình hoàn thiện thể chế kinh tế ở Việt Nam.

Những kết quả đổi mới thể chế kinh tế Việt Nam đã được Đại hội Đảng Cộng sản Việt Nam lần thứ X khẳng định “Kinh tế tiếp tục tăng trưởng khá nhanh. Cơ cấu kinh tế tiếp tục được chuyển dịch theo hướng công nghiệp hoá, hiện đại hoá. Thể chế kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa được xây dựng bước đầu. Hội nhập kinh tế quốc tế và kinh tế đối ngoại có bước tiến mới rất quan trọng. Tiềm lực kinh tế, cơ sở vật chất- kỹ thuật được tăng cường đáng kể; khả năng độc lập tự chủ của nền kinh tế được nâng lên. Văn hoá – xã hội có bước tiến bộ trên nhiều mặt. Đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân được cải thiện; xoá đói, giảm nghèo đạt kết quả nổi bật. Chính trị- xã hội ổn định. Độc lập, chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ và an ninh quốc gia được giữ vững. Thế và lực của đất nước vững mạnh thêm, vị thế quốc tế của nước ta được nâng lên rõ rệt”. (Văn kiện Đại hội Đảng X, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia, Hà Nội 2006. Trang 176, 177)

Trong giai đoạn 2011-2020, Việt Nam kiên định mục tiêu phát triển kinh tế thị trường và đặt định hướng “Phát triển mạnh mẽ lực lượng sản xuất, xây dựng quan hệ sản xuất phù hợp, hình thành đồng bộ thể chế kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa”. (Văn kiện Đại hội Đảng XI, Trang 107) Định hướng phát triển này tạo thành hệ giá trị mang tính mục tiêu của các giao dịch kinh tế Việt Nam đến năm 2020.

Các giải pháp thúc đẩy sự vận hành thể chế kinh tế theo pháp luật ở Việt Nam

Việc thúc đẩy sự vận hành thể chế kinh tế theo pháp luật là một vấn đề có tính nền tảng đối với Việt Nam để chuyển đổi nền kinh tế từ một nền kinh tế kế hoạch hoá tập trung sang nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa. Những áp lực về thực hiện công cuộc công nghiệp hoá, hiện đại hoá, chuyển đổi cơ chế vận hành, nâng cao năng lực cạnh tranh các cấp, phát huy tối đa quyền tự chủ của các tác nhân, tác động của quá trình hội nhập kinh tế quốc tế, sử dụng có hiệu quả các nguồn lực,

1. Tiếp tục hoàn thiện hệ thống pháp luật điều chỉnh các giao dịch trong nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa. Các văn bản pháp luật cần được xây dựng, bổ sung, sửa đổi và hoàn thiện phù hợp với các nguyên tắc vận hành của nền kinh tế thị trường toàn cầu bao gồm hoàn thiện các quy định pháp luật điều chỉnh các hình thức kinh doanh, các quy định pháp luật điều chỉnh cả hệ thống kinh tế và tạo điều kiện để các quá trình kinh tế vận hành theo đúng quy luật khách quan. Nghĩa là với mỗi cấp độ của thể chế kinh tế cần có sự hoàn thiện hệ thống pháp luật tương ứng của nó theo nguyên tắc tương hỗ trong một hệ thống thống nhất. Đối với các quá trình kinh tế trong nền kinh tế thị trường cần tuân thủ quy luật vận hành như quy luật cung- cầu, cạnh tranh, tính chu kỳ trong kinh doanh, vai trò được giảm thiểu của chính phủ trong việc can thiệp trực tiếp vào các quá trình kinh tế...Đối với hệ thống kinh tế, cần tiếp tục hoàn thiện chế độ sở hữu và hoạt động quản lý nhà nước, tạo động lực vận động của hệ thống. Đối với các hình thức kinh doanh, pháp luật cần rõ ràng, cụ thể, có hiệu lực thực thi cao, bảo đảm sự công bằng trong giao dịch...Đối với những lĩnh vực còn thiếu hoặc quy định pháp luật chưa hoàn thiện, cần mạnh dạn sử dụng các quy định pháp luật quốc tế hoặc tập quán quốc tế để thay thế khi đang chờ đợi quy định được ban hành và hoàn thiện.

2. Tăng cường công tác tuyên truyền, phổ biến pháp luật, đề cao vai trò tác động của các hình thức chế tài nhằm điều chỉnh các giao dịch kinh tế theo đúng định hướng nhận thức và dư luận phù hợp với các quy luật kinh tế thị trường. Vai trò của các cơ quan thông tin tuyên truyền, bộ máy quản lý và cơ quan bảo vệ pháp luật cần được phát huy triệt để trong việc thực hiện sứ mệnh nâng cao nhận thức xã hội cũng như hình thành thói quen sống và làm việc theo hiến pháp và pháp luật để hướng hoàn thiện thể chế kinh tế thị trường vận hành theo pháp luật. Nhận thức xã hội cần được phát triển và hoàn thiện để đạt đến ngưỡng hình thành hệ giá trị mới trong nền kinh tế chi phối cả trong nhận thức và hành động của toàn xã hội. Do sức ỳ về mặt xã hội, quá trình tạo chuyển biến cơ bản về mặt nhận thức đòi hỏi thực hiện từ thấp đến cao và có tính quá trình.

3. Hoàn thiện bộ máy quản lý và điều tiết các quá trình kinh tế, hệ thống kinh tế, các hình thức kinh doanh và giao dịch để tăng cường hiệu năng và hiệu quả của bộ máy trong việc tổ chức sự vận hành của thể chế kinh tế. Bộ máy quản lý cần xác định rõ về chức năng quản lý trong thể chế kinh tế thị trường, mối quan hệ giữa các chức năng trong bộ máy và mức độ thực hiện các mục tiêu đặt ra nhằm thực hiện được các chức năng hoạch định chiến lược và chính sách, phân bổ có hiệu quả các nguồn lực, bảo đảm sự ổn định của hệ thống...Vai trò của các cơ quan hoạch định chính sách, pháp luật và bộ máy

4. Coi trọng việc đào tạo nguồn nhân lực trên cơ sở hoàn thiện hệ thống giáo dục quốc dân theo hướng kinh tế thị trường. Cần nhanh chóng hoàn thiện chương trình giảng dạy, đào tạo trong hệ thống giáo dục quốc dân theo định hướng thể chế kinh tế thị trường vận hành theo pháp luật, nâng cao chất lượng đào tạo, đẩy mạnh các hoạt động liên thông quốc tế trong giáo dục để từng bước nâng cao chất lượng của hệ thống giáo dục Việt Nam, bảo đảm cung ứng được nguồn nhân lực chất lượng cao đối với quá trình, hệ thống kinh tế, các hình thức tổ chức kinh doanh và giao dịch...

Danh mục tài liệu tham khảo

1. Đảng Cộng sản Việt Nam- Văn kiện Đại hội Đảng lần thứ X- Nhà xuất bản Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2010
2. Thủ tướng Chính phủ- Nguyễn Tấn Dũng- Gia nhập Tổ chức Thương mại thế giới- cơ hội, thách thức và hành động của chúng ta. Trang Web Chính phủ
3. Đảng Cộng sản Việt Nam- Văn kiện Đại hội Đảng lần thứ XI- Nhà xuất bản Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011
4. www.wto.org